

Innhold

Forord	11
Hvorfor denne antologien?	13
<i>Kristin Emilie Willumsen Bjørndal og Veronica Bergan</i>	
Hvorfor er antologien relevant?	15
Hva rommer denne antologien?	18
Kapitteloversikt	19
Referanser	21
Kapittel 1	
Folkehelse – et helsefremmende perspektiv i skolen	23
<i>Silje C. Wangberg</i>	
Innledning	23
Hva er folkehelse og helsefremmende arbeid?	24
Faktorer som er relatert til god helse	26
Å vite hva som er sunt, er noe annet enn å faktisk gjøre det	31
Helhetlig innfallsvinkel til helsefremmende arbeid	31
Hva er en helsefremmende skole?	33
Avslutning	37
Referanser	37
Kapittel 2	
Livsmestring – hva kan det romme?	45
<i>Kristin Emilie Willumsen Bjørndal og Veronica Bergan</i>	
Innledning	45
Følelsers betydning for psykisk helse	46
Psykisk helse	48
Livsmestring – hva handler det om?	49
Klassifisering av mestringsstrategier	52

Resiliens og salutogenese – å bygge robusthet hos barn	54
Aksept og selvmedfølelse for å mestre livet	56
Avslutning	57
Referanser	57
 Kapittel 3	
Livsmestring i et relasjonelt perspektiv	60
<i>Anne Salebakke</i>	
Innledning	60
Sosial, emosjonell og interkulturell kompetanse (SEI)	62
Hva kjennetegner relasjonskompetanse?	65
Oppmerksomt nærvær – og mental trening	67
Femkanten – fem naturlige evner og ressurser	67
HEI – tre grunnprinsipper i treningen av oppmerksomt nærvær	70
Det betyr noe hvordan du trener	70
Hvordan skape rom og tilrettelegge for treningen?	72
Oppsummering og veien videre	76
Referanser	77
 Kapittel 4	
Traumeinformerte skoler og reguleringsbevisste lærere	79
<i>Siri Kristine Engstad</i>	
Innledning	79
Potensielt traumatiske hendelser og psykososiale livsbelastninger	81
En traumeinformert skole	84
Lærerens avvergingsplikt ved vold og overgrep	85
Grunnleggende traumeforståelse	86
Det teoretiske grunnlaget for traumeforståelse	
– hjernens funksjon	87
Elever i konstant overlevelsmodus lærer dårligere	89
Reguleringsstøtte i skolen	91
Avslutning	95
Referanser	95

Kapittel 5**Livsmestring – arbeid med å styrke elevers selvoppfatning . . . . . 99***Yvonne Sørensen, Marte Djupvik Johansen og Martine Pettersen*

Innledning	99
Hvordan etableres og utvikles vår selvoppfatning?	101
Selvoppfatning	101
Selvfølelse	103
Mestringsforventning	105
Hvordan arbeide med selvoppfatning i skolen?	106
Tidlig innsats	106
Digital dømmekraft og nettvett	109
Et sosialt og inkluderende læringsmiljø	110
Tilpasset opplæring	112
Avslutning	113
Referanser	114

Kapittel 6**Hvorfor setter lærere elever til å øve på det de er dårlige til? . . . . . 117***Svein-Erik Andreassen*

Innledning og forskningsspørsmål	117
Forskningsstrategi og metoder	119
Teoretiske begreper som redskap for diskusjon av case	120
Imaginære caser og diskusjon	124
Oppsummering og svar på forskningsspørsmålet	132
Referanser	134

Kapittel 7**Skolemåltidet i ungdomsskolen – et mulighetsrom for gode helsevalg . . 135***Line Husjord og Kristin Emilie Willumsen Bjørndal*

Innledning	135
Nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i skolen	137
Forskningsdesign	138
Resultater og drøfting	140
Oppsummering og veien videre	148
Referanser	149

Kapittel 8

Lærerstudenters erfaringer med oppmerksomt nærvær som stressmestringsverktøy	151
<i>Kristin Emilie Willumsen Bjørndal og Anne Ragnbild Grini</i>	
Innledning	151
Oppmerksomt nærvær som metode for stressmestring	155
Undervisningsoppleggets innhold og gjennomføring	157
Datamateriale og metodisk tilnærming	159
Resultater og drøfting av funn	161
Oppsummering og konklusjon	177
Referanser	178

Kapittel 9

Helsefremming og livsmestring på timeplanen	182
<i>Veronica Bergan</i>	
Innledning	182
Helsestatus i utdanningssektoren	183
Oppmerksomt nærvær og drømmen om det gode	184
Beskrivelse av undervisningen i helsefremming og livsmestring	185
Et forskningsblikk på undervisningen	191
Analyse og tolkning av resultater	192
Drøfting og implikasjoner for videre utvikling av undervisningsopplegget	195
Avslutning	198
Referanser	198

Kapittel 10

Mat og musikk for livsmestring	201
<i>Bengt Haugseth og Line Husjord</i>	
Innledning	201
Bakgrunnen for prosjektet	202
Forarbeidet i prosjektet	203
Gjennomføringen	204
Musikkfagets egenart og relevans til folkehelse og livsmestring	208
Mat og helse-fagets egenart og relevans til folkehelse og livsmestring	209
Innsamling av data i prosjektet	211
Resultater og drøfting	214

Oppsummering og videre arbeid	220
Referanser	221
Kapittel 11	
Elevmassasje for å fremme positive elev–elev-relasjoner	224
<i>Kristin Emilie Willumsen Bjørndal og Giske Mariann Meløe</i>	
Innledning	224
Kjennetegn på et godt læringsmiljø	226
Relasjonsbygging mellom elevene ved hjelp av elevmassasje	228
Tilrettelegging for elevmassasje	230
Hvordan elevmassasje kan utfordre ulike elever	233
Oppsummering	234
Referanser	235
Kapittel 12	
Friluftsliv og natur som kilde til helse og livsmestring	238
<i>Inger Wallem Krempig</i>	
Innledning	238
Hva er friluftsliv?	239
Friluftsliv i skolen	240
Friluftsliv i et folkehelseperspektiv	242
Samhandling og trivsel gjennom friluftsliv	243
Motivasjon og mestringstro	244
Tradisjonell kunnskap	247
Naturopplevelse og tilstedeværelse i naturen	248
Friluftsliv og livsmestring – implikasjoner for fremtidens skole	249
Oppsummering	251
Referanser	251
Forfatterpresentasjoner	256
Stikkordregister	259